

zveza razen nedelj in  
praznikov vsak dan  
popolden.

Oredništvo je v Ljubljani  
Francišanska ulica št. 6/1  
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po  
pisati, sicer se jih ne pri-  
obli. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolna peti-  
vstica 60 vin., pogojen  
prostor 1 K; razglašni in  
poslani vrtica po 1 K;  
večkratne objave po do-  
govoru primeren popust.

# NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna številka  
— 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali  
z dostavljanjem na dom za  
celo leto 72 K, za pol  
leta 36 K, za četrt leta  
18 K, za mesec 6 K.  
Za Nemčijo celo leto 77 K,  
za ostalo tujino in Ameriko  
84 K. — Reklamacije za  
kaj so poštnine proste.

Upravištvu je v Ljubljani  
Francišanska ulica št. 6/1  
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

## Učimo se!

Ljudje, ki radi obupavajo, se se-  
daj radi vdaajo skrajni skepi za-  
rad bodočnosti socializma in de-  
lavskega razreda. V socialističnih  
vrstah je razkol, delavska slova je  
šla v kose, in kako naj proletarijat  
na ta način kaj doseže? Nekaterim  
le to znamenje, da je najbolje obesiti  
vse skupaj na klin; drugi mislijo, da  
morajo boljše s silo nagnati vse  
struje v svoj tabor; tretji poskušajo  
svojo srečo z lepimi deklaracijami  
o vrednosti sloge.

Ni dvoma, da je slova veliko  
vredna. Po socialističnih idejah mo-  
ra proletarijat doseči slovo, ker mu  
je ona poudarila, brez katere ne  
more resnično zmagati. Treba si je  
pa priključiti v zavest, da more biti  
slova je plod spoznanja. In neben  
faktor ne prinaša toliko spoznanja,  
kolikor izkušnja.

Zalostno je, da padajo žrtve, da  
nastajajo velike krize, da se uni-  
čuje produktivnost itd. Ali žalo-  
vanje ne popravlja in ne ustvarja  
ničesar. Socialni preobrati so po-  
stali neizogibni, in ker se vrše v raz-  
merah, ki so že same na sebi kaotič-  
ne, ni drugače mogoče, kakor da se  
družijo tudi ti preobrati z zmedami.  
Miren prehod iz ene faze v drugo do  
popolnega idealnega socializma bi  
bil pač najlepši. Taki gladki evoluc-  
ciji se pa postavlja tisoč zaprek na  
pot. Ker ni bil doslej še nikjer prak-  
tično uveljavljen socializem, imajo  
socialisti, tam kjer prihajajo do mo-  
či, le teorijo in eksperiment na raz-  
polago. In v takih okoliščinah ni  
mogoče drugače, kakor da se raz-  
hajajo mnenja.

Dokler je mogoč socializem  
igrati povsod le vlogo opozicije, so  
taki spori ostajali akademski. Raz-  
pravljali so se v listih in brošurah, v  
organizacijah in na kongresih; ker  
pa ne bi bila zmaga ne enega ne

drugega nazora imela momentano  
praktičnega pomena, je skupni cilj  
zadostoval, da je družil vse struje.

Povsem drugače je to, kadar do-  
bi dotlej manjšinska stranka mož-  
nost, da osvoji moč. Mnenja, kako  
se to najbolje izvrši in kako se moč  
najbolje porabi, postanejo tedaj  
akutna, in še so različna, nastave  
med njimi boj zaradi praktičnih re-  
zultatov. Ena struja misli, da jo bo  
druga s svojo taktiko zavozila; druga  
je prepričana, da zamudi prva  
pravi čas. V splošnem ima vsaka  
partija najboljši namen, in prav  
zato vidi v vsaki drugi oviro. To po-  
ostruje taktična nasprotja, in boj  
med sorodnimi strujami postaja sr-  
ditejši kakor med načeloma nasprot-  
nimi.

Tisti, ki pridejo do moči, delajo  
potem politike. Kaj drugega sploh  
ne morejo storiti. Vsak novi režim  
je bil, je in bo eksperiment. Da se  
vrše taki socialni poskusi praktično  
in na široki podlagi, je pa največja  
priključnost naših dni.

Dokler je vse to v stadiju polz-  
kusov, ni drugače mogoče, kakor  
da se kažejo in ostre nasprotja. Iz  
vseh teh eksperimentov se pa mo-  
rajo poroditi praktični rezultati, in  
kadar bo mogoče jasno spoznati,  
kje so pozitivni, kje negativni, do-  
vrši misleči proletarijat svojo viso-  
ko šolo in doseže spoznanje, ki ga  
nujno privede do edinstva. Slova, ki  
tedaj nastane, bo več vredna od  
tiste, ki jo more le večno apelirati  
in prigrigavati ohraniti. Sedajni  
dogodki so tragični. Ali nad bodo-  
čnost delavskega razreda ni treba  
obupati. Do cilja se pride pogostoma  
le po ovinkih. In najsrditejša nesloga  
je včasih predhodnica najtrdnjše, z  
obročem neizogibnosti okovane  
sloge.

## V razmišljanje.

Če je gospoda stare Avstrije  
koga označila za veleizdajalca, je  
bilo to zanj slabo znamenje neglede  
ali je bil kriv ali ne. Navadno so mu  
natvezili preiskavo, zapor in čudež  
je bil, če je ušel smrti. Ta markant-  
na resnica je tako prepočila »av-  
strijske«  
državljanke, da se dandanes ne  
ogabno pozabiti na to ogabno dej-  
stvo in žive še danes v prepričanju,  
da je mogoče s frazo veleizdajalec  
in sovražnik državne misli prepre-  
čiti vsakršno diskuzijo o notranji  
reditvi naše nove države.

V tem oziru se zakrivlja pri nas  
prav mnogo. Tednik »Domovina«  
naglašja, da je vsak, ki goji sovra-  
štvo do Srbov sovražnik nove dr-  
žave ter da je treba vse tiste elo-

mente spraviti s poti. Ali pobesiti  
ali postreliti, tega ne pove. Vseka-  
kor pa hoče omenjeni tednik na tak  
demagoški način vcepiti preproste-  
mu čitatelju strah pred vrvjo, ker  
se svojega stališča ne upa zagovar-  
jati z razlogi, ki bi vplivali.

Kaj se to pravi, kdor goji so-  
vrštvo do Srbov? Če so se Ju-  
slovani ujedini, ko so spoznali po-  
trebo ujedinitja, ali more biti po-  
tem še govora o sovražstvu do Sr-  
bov? Mislimo, da ne!

Mnogokrat smo že naglašali, da  
zahtevamo demokratično državo.  
Meščanske stranke pa o tem v prak-  
si ne marajo slišati; na shodih go-  
vore, v listih pišejo o demokrati-  
zmu, povsod pa, kjer odločijo v  
vladi, v predstavništvu in v zak-  
linski politiki, se zavzemajo za cen-

tralizem, ker vedo, da omogoči ju-  
goslovanski buržvaziji možnost ab-  
solutne vlade in oblika strogega  
centralizma. Pomisliti je namreč  
treba, da imamo v Jugoslaviji silno  
reakcionarno in nemoderno vzgo-  
jeno buržvazijo in prav take velike  
agrarce. Če pride ta gospoda do ab-  
solutne moči v državi, potem bo  
treba leta in leta delati, preden pri-  
de demokratizem količkaj do velja-  
ve. Namen te gospode, nam tudi po-  
trjuje snovanje bančnih podjetij,  
zveze industrijecev, v katerih se  
združujejo novodobni vojni milio-  
nariji, ki so premogli pred vojno le  
nekaj stotisočakov ali pa še te ne.  
Ustvariti hočejo birokratizem in de-  
narno kamarilo v državi.

Pa ne le v tem pogledu. Tudi v  
gospodarskem in socialnem oziru je  
notranja ureditev države velikega  
pomena. Jugoslovanske okrajine  
se nahajajo na različni stopnji go-  
spodarskega razvoja. Nemogoče bo  
avesti potom te gospode za celo  
državo enotno smoteno gospodar-  
stvo in enotno popolnejšo socialno  
zakonodajo. Na Slovenskem na pri-  
mer so pristihi meščanski strank  
po večini nasprotni že tem social-  
nim uredbam, ki jih imamo, so proti  
delavskemu varstvu in koliko bolj  
še proti socialnemu zavarovanju.  
Da dobe doli na Hrvaškem, v Srbiji,  
v Vojvodini, v Črni Gori, v Bosni in  
Dalmaciji zanesljive zavezničke pro-  
ti opravičenim zahtevam delavstva,  
je gotovo, in na to tudi upajo.

Naglašamo še en moment, ki se  
nam zdi silno važen. Kakor vse dr-  
žave, tako je tudi Jugoslavija v go-  
spodarski krizi. Iz krize se more re-  
šiti le z živajo delavnostjo, s svežo  
iniciativo. In mi iščemo svežo in-  
ciativo v strogi centralizaciji? Če  
odvzamemo pokrajinskim vladam  
vsako možnost dela, če ne damo po-  
krajinam, ki so precej različno raz-  
vite, nikakršne avtonomije, če ne  
delimo tega različnega dela med ju-  
goslovanski narod, marveč ga osre-  
dočimo v rokah birokratov, ko po-  
trebujemo najboljše sodelovanje  
ali naj pričakujemo blagodejen raz-  
voj? Če ustvarjamo absolutistični  
centralizem bankirjev, buržvazjev in  
veleposestnikov, kako naj potem go-  
vorimo o demokratični uredbi dr-  
žave?

Nam se zdi, da je ta pot napačna.  
Ureditev nove države mora iti iz  
temelja. Na podlagi demokratičnega  
popolnoma enakopravnega sode-  
lovanja ljudstva se mora urediti raz-  
merje in ustava, da bo ljud-  
stvo moglo sodelovati, urejati  
svoje razmere po potrebi na podlagi  
svobodnih enakopravnih dogovo-  
rov. Da mora biti v državi, ki tvori  
enoto, marsikaj centralističnega, o  
tem ne dvomimo, toda, kaj in kako  
se naj to centralizira, da bo ljudstvo

z veseljem aktivno sodelovalo, to je  
vprašanje ljudstva, ne pa kabinetov,  
če hočemo imeti trdno, za življenje  
spodobno državo.

Svica obsega tri različne narod-  
nosti, je zvezna republika, in sicer  
tako trdna, da niti vojna ni vplivala  
nanjo.

In Jugoslavija? Za to novo, za  
razvoj spodobno državo, bi bila  
prav tako najprimernejša federativno  
centralistična oblika.

Če to povemo, pa zaradi tega še  
nismo veleizdajalec, ker želimo, da  
dobi Jugoslavija res demokratično  
lice.

## Južno-štajersko vprašanje.

LDU. Dunaj, 30. (ČTU.) »Neue  
Freie Presse« javlja iz St. Germa-  
na: Kakor je izvedel naš dopisnik,  
se je sklenil glede Južno-štajerske-

ga vprašanja kompromis. Način  
ljudskega glasovanja, kakor ga je  
predlagal Tardieu in oni zastopnik  
velesil v vrhovnem svetu, ki so Ju-  
goslovanom naklonjeni, je bil za  
Nemško Avstrijo tako neugoden, da  
so se Tittoni in oni člani vrhovnega  
sveta, ki žele Nemški Avstriji kori-  
stiti, da ne bi bilo vse izgubljeno,  
odločili rešiti vsaj Radgono in lev  
breg Mure za Nemško Avstrijo.  
Ljudsko glasovanje bi tedaj popolno-  
ma odpadlo.

(Opomba Ljubljanskega dopis-  
nega urada: Kakor se vidi iz neka-  
terih glasov zadnjih dni, ki so go-  
vorili o nekem dozdevnem sklepu  
vrhovnega sveta v Parizu glede ple-  
bisicita za Maribor, so se zopet en-  
krat izjavile pobožne želje Italia-  
nov in njih »velikodušne obzirno-  
sti«  
napram Nemcem. Svcj umik bi  
sedaj radi pokrili z »rešitvijo vsaj  
Radgone in levega brega Mure za  
Nemško Avstrijo.«)

## Brzobjavne vesti.

### Jugoslavija.

### POGAJANJA ZA REKONSTRUK- CIJE KABINETA.

LDU. Belgrad, 31. Danes pred-  
poldne so se vršili razgovori med  
ministri in poslanci demokratske  
stranke ter načelniki opozicijskih  
strank. Opozicijske stranke so  
označile svoje stališče v načelnih  
vprašanjih. Govorili se, da je najkon-  
servativnejše stališče zastopal dr.  
Medaković. Popoldne so se pogaja-  
nja med radikali in člani demokratske  
zajednice nadaljevala. Zdi se,  
da pogajanja z radikali ne bodo  
imela uspeha, ker zahteva demo-  
kratska zajednica, da se agrarna re-  
forma reši na znani način, med tem  
ko se radikali s svojim stališčem  
bolj približujejo dr. Medakoviću.

LDU. Belgrad, 31. V kuloarjih  
narodnega predstavništva se je da-  
nes širila vest o zmožnosti sporaz-  
uma med vladnimi strankama in  
Narodnim klubom.

### Sklicanje okrožnih skupščin.

LDU. Belgrad, 31. Okrožne  
skupščine so na dan 20. septembra  
sklicane k rednemu zasedanju.

### REŠKO VPRAŠANJE.

LDU. Pariz, 31. (DunkU.) Aven-  
ce Havas: Poroča se, da sta se ita-  
lijanski minister za zunanje stvari  
Tittoni in angleški ministrski pred-  
sednik Lloyd George sestala v De-  
auvillu v svrhu dogovorov glede re-  
šitve reškega vprašanja. Oglasom teh  
razgovorov bi pripadalo mesto Reka  
Italiji, zaledje pa bi se dalo v zakup  
zvezi narodov.

### Sestava volilnih listin.

LDU. Belgrad, 31. Ministrstvo za  
notranje stvari je izdalo občinam  
nalog, da naj pričnejo s pripravljaj-  
nimi deli za sestavo alfabetskih vo-  
lilnih listin. Tukajšnji davčni odde-  
lek je dobil nalog, da stavi občinam  
potrebne podatke na razpolaganje.

### Vrnitev dr. Cvijića.

LDU. Belgrad, 31. Dr. Jovan  
Cvijić, profesor beogradske univerze  
in član naše mirovne delegacije, se  
je povrnil iz Pariza v Belgrad.

### Po svetu.

#### Rumuni v Banatu.

LDU. Veliki Bečkerek, 31. Ru-  
munska vojna sodišča v zasedenem  
delu Banata obsojajo kar kupoma  
one, ki so obtoženi razžaljenja ru-  
munskega naroda, razširjanja za Ru-  
mune neugodnih vesti, zlasti o kre-  
tanju vojske, izjav proti rumunski  
okupaciji in tako dalje. V Aradu je  
bilo naenkrat 5 Madžarov obsojenih  
na 1—12 mesecev zapora in na do-  
narno globo do 1000 lejev. — Ru-  
muni so po vsem Erdelskem in v za-  
sedenem delu Banata odredili nova-  
čenje, ki velja za vse mladeniče  
brez razlike narodnosti.

#### Zveza Budimpešta - Segedin pre- kinjena.

LDU. Veliki Bečkerek, 31. Ze-  
lezniška zveza med Budimpešto in  
Segedinom je zopet prekinjena.  
Vzrok temu je spor med rumunski-  
mi oblastmi in ententno mislijo v Bu-  
dimpešti.

## LISTEK.

### NA DNU.

Slika v štirih dejanjih. Spisal Maksim Gorkij.  
Prevel Pavel Golica.

(Dalje.)

### Tretje dejanje.

Dvorišče, s staro šaro zanešeno in pora-  
ščeno z osatjo. Zada je visok zid iz opeke, ki za-  
kriva nebo. Kraj zidu grmičevje. Na desni  
temna stena drvarnice ali hleva, na levi siva,  
zamazana stena hiše, v kateri se nahaja nočni  
azil Kostiljova. Hiša stoji počez, tako da sega  
njen zadnji ogel skoro do srede dvorišča. Med  
njo in steno iz opeke je opek prehod. V steni  
hiše ste dve okni: eno v višini tal, drugo nekaj  
više in bliže k zidu iz opeke. K steni so prilo-  
njene kmečke sani in hodi. Na desni kraj stene  
kup starih desk. Večer, sonce zahaja, obseva-  
loč zid z rdečo svetlobo. Zgodnja pomlad,  
sneg je komaj skopnel. Grmičevje je še brez  
popja. Na hodu sedi Nataša z Nastjo, na  
deskah Luka in Baron. Klešč leži na kupu  
lesa ob desni steni. Čez okno v višini tal gleda  
Bubnov.

Nastja (oči zaprte, pripoveduje s pojo-  
čim glasom, kimajoč v taktu z glavjo): Pa pride  
ponoči na vrt, v utico, kakor sva se domenila...  
jaz ga že zdavnaj čakam in se tresem od strahu

in žalosti. On se tudi ves trese in — bled ka-  
kor zid, v rokah drži pa revolver...

Nataša (grize semena): Viš! Imajo ven-  
dar prav, če govorijo, da so študentje — od  
vraga...

Nastja: In s strašnim glasom mi pravi:  
dragocena moja ljubezen...

Bubnov: Ho-ho. Dragocena?

Baron: Čakaj! Če nočeš, ne poslušaj,  
ampak ne moti je, naj laže... Dalje!

Nastja: Nenagledna moja ljubezen, mi  
je rekel! Oče in mati, je rekel, mi ne dovolijo,  
da bi se oženil s teboj... na vekomaj me ho-  
čejo prokleti zavoljo moje ljubezni do tebe. In  
zato, je rekel, si hočem vzeti življenje... A re-  
volver je imel ogromen, nabasan z desetimi  
kroglici... Adijo, je rekel, ljubeznjiva ljubica  
mojega srca! — odločil sem se trdno... brez  
tebe ne morem, pa ne morem živeti. In jaz sem  
mu odgovorila: nepozabni ljubček moj...  
Raul...

Bubnov (začuden): Kaj? Kako? Kralj?

Baron (se hohoče): Nastka! Zadrži je  
bil vendar Gaston!

Nastja (skoči pokoncu): Molčite... ne-  
srečnejši! Ah... pritepeni psi! Kaj vi... vi naj  
razumete, kaj je to... ljubezen? Prava ljube-  
zen? Jaz sem jo občutila, da, pravo ljubezen!  
(Baronu): Ti! Ničvrednež... Izobražen člo-  
vek... praviš, da si v postelji kavo pil...

Luka: A vi... počakajte! Ne motite je!  
Spoštovanje človeku! Saj se ne gre za to, kak-

šne besede govori, ampak zakaj jih govori, za  
to ne gre! Le naprej pripoveduj, punčka!

Bubnov: Barvaj si perje, vrana... alo!

Baron: No! Dalje!

Nataša: Pusti jih, kaj bodo oni! Iz za-  
visti ti nagajajo... o sebi nimajo ničesar pri-  
povedovati...

Nastja (zopet sede): Nočem več! Ne  
bom več pripovedovala, če oni ne verujejo...  
če se smejejo... (Naenkrat zamolči na neko-  
liko sekund, potem nanovo zatise oči in nada-  
ljuje vneto in glasno, mahajoč v taktu besed z  
roko, kot da posluša oddaljeno godbo): Jaz  
pa sem mu rekla: radost mojega življenja! Me-  
sec moj jasni! Tudi jaz brez tebe nikakor ne  
morem živeti... zato ker te tako brezumno  
ljubim... in ljubila te bom, dokler bo srce bho  
v mojih prsih. Ne vzemi si, mu pravim, mlade-  
ga življenja... ono je potrebno tvojim dragim  
roditeljem, za katere si ti vsa njih radost...  
pusti mene! Naj jaz propadam... od hrepene-  
nja po tebi, življenje moje... jaz sem sama,  
jaz sem taka!... Naj raje jaz poginem... vse  
eno! Saj jaz nisem za nobeno rabo... jaz niče-  
sar več... ničesar več... (Zakrije z rokami  
lice in tiho plaka).

Nataša (se nagne v stran, neglasno): Ne  
plakaj... nikar...

(Luka se smehlja in boža Nastjo po glavi).

Bubnov (se hohoče): Ah... ti punca iz  
cunji! a?

Baron (se tudi smeje): Očka, kaj misliš,  
da je res? To je vse iz knjige »Usodepolna  
ljubezen...«  
To vse skupaj ni nič! Pusti jo!

Nataša: Kaj pa ti hočeš? Ti! Molči  
že... ti, ki te je Bog zapustil...

Nastja (razjarjeno): Propala duša! Pro-  
pala! Kje imaš ti dušo?

Luka (vzame Nastjo za roko): Pojdiva,  
draga moja... nič se ne jezi! Jaz vem, jaz ver-  
jamem! Ti imaš prav, ne oni... Če ti praviš,  
da si občutila resnično ljubezen, potem si jo  
res občutila. Tako je. A na njega se ne jezi, na  
svojega sožitelja... On... mogoče se smeje  
prav iz zavisti... on mogoče nikoli nič resni-  
nega občutil ni... Pojdiva!...

Nastja (prižema krepko roko k grudim):  
Očka... Naj me Bog kaznuje, če ni bilo res...  
Vse je bilo res... Študent... Francoz je bil...  
Gastoša so mu rekli... s črno bradico... v la-  
kastih škorenjčkih je hodil... strela naj me  
ubije, če ni res... In tako rad me je imel, tako  
rad!...

Luka: Saj vem! Verjamem! V jakastih  
škorenjčkih praviš? A — jaj — aja No — in ti  
si ga tudi rada imela?

Baron: Ali je neumna ta punica... do-  
bra, ampak neumna... neznosno neumna...

Bubnov: Bog ve, zakaj tako rada laže!  
Zmiraj — kot da stoji pred preiskovalnim sod-  
nikom...

Nataša: Je že bolj prijetna laž... od  
resnice. Jaz tudi...

## Stavka v papirnicah v Krkonosih.

LDU. Vratislava, 31. (DunkU.) List »Breslauer Zeitung« poroča iz Hirschberga: V vseh papirnicah v Krkonosih so danes delavci zaradi medzidnih sporov ustavili delo. Stavka je bila okoli 1800.

## Zborovanje v Ludvigshafenu.

LDU. Mannheim, 31. (DunkU.) Včeraj se je s privoljenjem francoskih oblasti vršilo v Ludvigshafenu veliko zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 2000 zaupnikov vseh strank in voditelji delavskih organizacij. V soglasno sprejeti resoluciji izjavljajo, da bodo v ponedeljek vsi delavci v Ludvigshafenu začeli zopet delati, pričakujejo pa, da bodo francoske oblasti izpustile iz zaporov vse, ki so bili zaprti po nedolžnem. Ako se to ne bi zgodilo do ponedeljka, bodo delavci v vsej Palaciji ustavili delo; na nadaljnje omejevanje osebnih svobod pravi resolucija dalje, da bodo tako delavci kakor meščani našli primeren odgovor; vzpostaviti se ima svoboda tiska in shajanja, kakor tudi svoboda gibanja za vladne in upravne organe.

## Odgovor Nemški Avstriji.

LDU. Lyon, 31. (DunkU.) — Brezlično. Vrhovni svet zaveznikov je nadaljeval svoje posvetovanje o odgovoru na nemško-avstrijske protipredloge. Pričakovati je, da bo odgovor izročen v torek. V mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo izjavljajo zavezniki, da bodo Nemški Avstriji zagotovili možnost obstoja v gospodarskem in finančnem ozirju.

LDU. St. Germain, 31. (DunkU.) Kakor poročajo listi soglasno, vsebuje spremeno pismo k mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo izrečno izjavo zaveznikov, da bodo Nemški Avstriji zagotovili možnost obstoja v gospodarskem in finančnem ozirju. LDU. St. Germain, 31. »Tempe« izjavlja o že sklenjenih oziroma namerjenih izjemnih v mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo: Okolnosti, da-li so vojna posojila naložena v Nemški Avstriji, nikakor ne bo mogoča, da to, ali ima imeti pravico do terjatev napram nemško-avstrijski vladi. Nobene pravice ne bo imel, ako je postal državljani katere izmed novih nasledstvenih držav. Nadalje bodo vsi predvojni dolgi, ki ne temeljijo na litrih, na enak način razdeljeni in vse nasledstvene države, kakor je bilo v dosedanjem načrtu določeno, ne bodo imeli dolgov. Vrhovni svet se je pečal tudi z vprašanjem Nemške Avstrije s premogom. Med Nemško Avstrijo, Poljsko in Čehoslovasko bodo sklenjene pogodbe za dobavo premoga na podlagi predvojnega stanja. Nemška Avstrija bo morala v zameno dobavljati različno blago.

## Vrhovni zavezniški svet.

LDU. Lyon, 31. (Brezlično.) Vrhovni svet zaveznikov, ki v nedeljo ni zboroval, bo sklican k seji v ponedeljek jutraj. Bavi se bo z mirovnimi pogoji za Bulgarijo, kakor tudi z odgovorom na prošnjo ogrske vlade. Načela in smernice, na katerih bo temeljila mirovna pogodba z Bulgarijo, so določile in proučile razne komisije, toda najresnejše vprašanje, komu naj pripade Tracija, oziroma naj-li dobi Bulgarija izhodnice na Egejsko morje, je še vedno neodločeno, ker ameriški delegati še niso prejeli tozadevnih navodil od svoje vlade. V Parizu ne vedo ničesar o tem, da bi bil madžarski kabinet Friedrich odposlal svoje pooblaščenca v Pariz.

## AMERIŠKI SENAT.

LDU. St. Germain, 31. (DunkU.) Listi poročajo iz Washingtona: Bivši državni tajnik Knox je imel v senatu govor, ki je zbudil veliko pozornost. Izjavljal je med drugim, da Zedinjene države ne bodo podpisale miru, ki uničuje Nemčijo in ki nosi v sebi kal nove vojne. Prerokoval je, da se bo sčasoma med Nemčijo, Rusijo, slovanskimi državami in Japonsko osnovala zveza, ter opominjala Francijo, naj izkusi stopiti v dobre odnose in v prijateljske razmerje z Nemčijo ter pozabiti, kar se je zgodilo.

## Poizvedbe po pogrešanih in mrtih.

LDU. Dunaj, 1. (CTU.) Angleški informativni urad za vojne ujetnike v Londonu (Prisoner of War Information Bureau 49, Wellington Street, London W. O. 2.) naproša, da se pošiljajo vsa vprašanja o pogrešanih, ujetih itd. naravnost imenovanemu uradu, kateri predstavlja institucijo v zmislu haškega dogovora.

## Jamaika se hoče pridružiti Zedinjenim državam.

London, 1. Na otoku Jamaika se je pričelo veliko gibanje za pridružitve k Zdr. državam. To gibanje je posledica velike brezposelnosti in ker preli velika industrijska kriza. Ako angleška vlada ne stori potrebnih korakov, da se prepreči kriza, katere preli otoku, ali če se ne sklene s Kanado nekak politična trgovska zveza, tedaj bodo otočani poslali delegate v Zdr. države ter prosili, da naj Amerika anektira ta otok. Slična situacija je na otočju Bahama.

## Kaj je socijalizem?

Socijalizem je gospodarski nauk, ki uči, da so vsi ljudje po naravi enako ustvarjeni in da potrebujejo za svoj obstanek hrane, stanovanja in obleke. To ni težko razumeti. Toda na svetu je danes vendar drugače. Vzlic temu da ljudje potrebujejo hrano, stanovanja in obleke, in da je vsega v obilici, da pridelajo vsega dovolj, se dogaja v veliki meri, da ljudje nimajo kaj jesti, kaj obleči in čestokrat ne sredstev, da bi plačali svoje stanovanje.

Star pregovor pravi, da kdor ne dela, tudi ne je. Ta pregovor danes ne velja več; kajti danes jedo najmanj tisti, ki zelo pridno delajo, najbolj razkošno žive pa tisti, ki nič ne delajo. Včasih je za tiste, ki delajo, navidezno malo bolje, to se dogaja takrat, kadar je malo več dela in pače vsled tega malo več drobtin, raz mize tistih, ki nič ne delajo, a imajo vsega v obilici.

Tako je, ker živimo v kapitalistični družbi. V družbi živimo, ki dovoljuje, da so proizvodnje, to so izdelki, ki jih potrebuje ljudstvo, v rokah posameznikov, ki ne delajo, ampak nalamejo druge, da delajo zanje, oni pa spravljajo sadove njih dela. Delavci določijo za svoje delo le nekaj napitnine, komaj petino tega, kar producirajo, drugo vzame podjetnik — kapitalist v obliki profita. Delavska moč, to je edino kar delavec poseduje, je postala kakor vsaka druga reč na trgu, roba. Kapitalist, ki kontrolira oboje, trg za proizvodnjo ali robo, poseduje naravno tudi robo, ki jo prodaja delavec v obliki svoje delavne moči, pod takimi pogoji, ki jih narekuje kapitalist sam. Na ta način je delavec popoln mezdni suženj kapitalističnega razreda; navezan je na milost in ne-

milost kapitalista, ki ga vposli ali najame. Posledica tega je, da delavski razred, ki vsled nizke plače, ki mu jo odmeri kapitalist, ne more kupiti življenjskih potrebščin ali robe, katero je izdelal delavec, ki je pa posledice kapitalist, izpostavljen stradanju, tavanju v neizobrazbi, pomankanju in bedi.

Socijalizem uči, da je ta sistem krivičen in ga je treba vsled tega odpraviti.

Kako? — Ljudstvo — v tem slučaju delavski razred, ki je najštevilnejši in najbolj prizadet — mora potom politične in gospodarske akcije vzeti v svoje roke vladno in sprejeti take zakone, ki bodo v korist tistim, ki delajo, ustvarjajo. Podržaviti je treba in uvesti demokratično kontrolo nad vsemi produktivnimi in distributivnimi sredstvi, ki se jih poslužuje ljudstvo, da služijo mestu privatnim interesom, skupnemu ljudstvu. Predno pa se to doseže, se mora ljudstvo zavedati svojega položaja, to je, postati mora razredno zavedno.

Z razredno zavednostjo raste potem obenem razredna moč — moč potom delavske in gospodarske organizacije, ki izvaja gospodarsko in politično akcijo.

To ni težko razumeti. Ali je socijalizem vsled tega, ker uči ta nauk, ljudstvu škodljiv? Ne, ljudstvu ni škodljiv, pač pa je škodljiv tistim, ki hočejo izkoriščati ljudstvo in ga držati v suženstvu na vse veke.

Razni učenjaki, ki imajo poleg drugih ved kolikor toliko vpogled v družabno vedo — izjemni tiste, ki jih je buržoazija nagradila, da tolačijo socijalizem drugače — pravijo o socijalizmu sledeče:

John Ruskin, ameriški mislec in filozof: — »Vlada in kooperacija so v vseh življenjskih akcijah večni zakon življenja; anarhija in tekma je v vseh rečeh večni zakon smrti...«

F. G. Peabody, profesor krščanske morale na harvardskem vseučilišču: »Če je soditi po temu kar je Jezus učil, je bil on Socijalist...«

Dr. Layman Abbott, filozof in profesor teologije, ki pa sam ni socijalist, pravi: »Tendenco časa gre vsporedno s socijalizmom; nobena sila ga ni vstanja odvratiti...«

Father William Barry pravi: »Nikomur se ni treba bati besede socijalizem; gibanje delavskega razreda v boju za pravičnost bi bilo pod vsakim drugim imenom neizpremenjeno...«

Ameriški učenjak Grant Allen je bil socijalist; Alfred Russell Wallace, eden prvih svetovnih učenjakov, je sprejel nauk socijalizma.

Websterjev besednjak: — »Družabna teorija ali načrt, ki zastopa popolnejšo in bolj harmonično upravo družabnega sorodstva, kakor je danes...«

Dictionary of political economy. — »Socijalizem zahteva, da je proces proizvodnje in razpečavanja blaga reguliran ne potem tekme, ki služi privatnim interesom, ampak potem družbe kot celote, v njeno skupno korist...«

Ivan Cankar, naš sloveči dramatik in pisatelj, je bil socijalist.

Anton Aškerc, naš sloviti mislec in epični pesnik, ki je sklepal črno sukno, da posveti svoje moči naprednemu gibanju svojega naroda, je bil s socijalisti.

Professor Graham Taylor, sloviti ameriški inventor, je na predavanju pred delegati Y. M. C. A. v LaSalle Hotelu v Chicagu, dne 1. marca t. l.

rekel glede družabne revolucije med drugim sledeče: »V, temu je novo vojskovanje, novi boji za preobrat človeške družbe. Boj se vrši proti avtokraciji, družabni krivici, razrednosti in vladanju manjšine. V Rusiji in Nemčiji je ta boj krvav. V Ameriki, Angliji in Franciji je nekrvav in se vrši mirnim potom. Ampak rezultati bodo eni in isti — reorganizacija človeške družbe na podlagi enakosti za vse, ki delajo z rokami in možgani...«

Father McGrady, znan katoliški duhovnik in socijalist, ki je sklepal črno sukno, da posveti svoje moči socijalistični propagandi v Ameriki, piše v svoji knjigi »Katoliška cerkev in Socijalizem« med drugim sledeče: »V prihajajočem konfliktu med starim in novim družabnim redom bo papeštvo pomagalo nazadnjaškim elementom. Napredek pomeni smrt za cerkev. Dogme rimske cerkve ne bodo prenesle poskušnje znanstvene analize, zato pa ona išče pribežališča v sencah ignorance. Nastop socijalizma je triumf demokracije; rimska cerkev je pa ostanek fevdalizma. Ustanovitve socijalizma pomeni smrt aristokracije, rimske cerkve pa že od nekdaj naglašala božansko pravo kraljev in cesarjev ter božansko ustanovo plemstva. Socijalizem zahteva pravico za vse in zavrača vse privilegije. Socijalizem prinaša gospodarsko enakost, katere bi omogočila milijonom delavcev, da uživajo blagostoj civilizacije, ki poveličuje zarjo dvajsetega stoletja. Pod socijalizmom bo otrok rešen spon meznega dela in prebri bo svoja mlada leta v šolah, nakar bo zamožgel poznejša leta — vtrjen z navdušenjem izobrazbo — porabiti prosti čas za premišljevanje in proučevanje človeške družbe. Neveda bi izgubila iz dežele...«

## Dnevne vesti.

## Kako ureljajo južno železnico.

Nekaterim gospodom na južni železnici se kar ne morejo živci pomiriti. Ker vidijo, da nikakor ne gre po njihovi volji, so upeljali železničarsko policijo, ki ima povsem čuden nalog. Ta namreč nima ščititi ugled uprave, ki je v javnosti že precej dolgo, temveč mora vohati po političnem mišljenju uslužbencev in fabricirati zločince po teoriji znanega Azeva. Ker se v dne 20. in 21. julija ni hotel izvršiti nikak zločin, zato je dobil zadostno znan antiakoholik K. od visoke strani nalog, da na Topliharjev način, ki se je v stari Avstriji izvrševal obnesel, konstruiral podlago za veliko preganjanje uslužbencev, kar bo omogočilo, da se resnični lumpje vsaj začasno skrijejo. V dosegu tega vzvišenega in demokracijskega namena, je začel imenovani ljudi zaslišavati o stvareh, ki ga prav nič ne brigajo in poleg tega značilo zločin izstreljevanja v zmislu kazenskega zakona, na kar posebno gospoda državnega pravdnika opozarjamo. Možakar izprašuje ljudi, ki sploh v kritičnem času niso bili v službi, kdo jim je nasvetoval vstop v stavko, zakaj so stavkali itd. Gospodom bodi povedano, da jih to prav nič ne brigajo, uslužbeni pa naj upoštevajo, da nima nihče na železnici pravice, da o njih političnem početju izpraševati, kajti z ravno isto pravico bi lahko uslužbeni vprašali krumirje, zakaj so delali in kdo jih je v to silil. Stavka je bila političnega značaja in če se je povodom nje zagrešilo kaj proti zakonu, ne-

tem je edino le državni pravdnik opravičen stvar zasledovati in eventualno kazni predlagati, nikdar pa ne današnji mogotci južne železnice. Iz izkušnje sicer vemo, da jim političska žilica ne da miru, toda naši bomo sredstev, da jo utolažimo. Za posledice tega početja pa prepustimo vladi vso odgovornost, ker je ona, odnosno njen posamezni predstavnik vzrok in povod žalostnim pojavom takega brezpravnega sistema. Ta migljaj naj za danes zadostuje, če pa ne bo miru, potem se pogovorimo kasneje. J. P.

## Matomarnost.

Nekateri kralji Ljubljane so res tako slabo razsvetljeni, da se je čuditi, če se ne dogajajo še vse huje nepravilnosti, nego se sicer. Preveč jih je pa že itak! In ne samo, da so slabo razsvetljeni, tudi za javno stražo je slabo preskrbljeno. Redarjev je ponoči v gotovih krajih malokje videti. Ni čuda, če se ropa kar sredi mesta. Kakšne razmere vladajo v tem ozirju, vedo še najboljše stanovci. Prazakove ulice in bližnji krajev. Vsa ta ulica od zadnjega dela deželnega sodišča pa do Dunajske ceste nima ne enega svetilnika. Če pogledaš od Dunajske ceste v Prazakovo ulico te obda takoj polna tema. Če greš tod ponoči, je slučaj, če ne zadeneš z nosom ob zid. Kar je pa še najbolj nevarno, je to, da imajo menda v Prazakovi ulici, in sicer takoj ob začetku te ulice pri Dunajski cesti razni izmisljeni svaj, fiksní tabor. Zgodilo se je že parkrat, da so bili tam mirni pasanti oropani. Tudi v nedeljo okoli 11. ure zvečer je bil pasant takoj ob začetku te ulice na strani Dunajske ceste oropan. Nasilnež ga je vrzel na tla, mu zamašil usta in mu odvzel denar. In nato izginil v temi. Stražnikov ni bilo nikjer daleč naokoli. Predzgodnja čina daje opravičeno misliti. Ulica je namreč čisto tema, sredi ulice so pa njive, kjer se storilec lahko s pomočjo teme izgubi. Večje matomarnosti si ne moremo misliti. Luči ni, redarjev tudi ne, in tako se pač lahko zgodi, da pride takorekoč sredi mesta do takih nepravilnosti. Ali ne bi mogli v tej ulici gorati vsaj svetilki? Naj se preskrbi, dokler se ne zgodi še kaj hujšega. Manj se menda ne more zahtevati.

## Zemljišča dobrovolcem.

Izšla je naredba vojnega ministrstva, glasom katere se imajo zbrati podatki dobrovoljcev srbske vojske, katerim se imajo podeliti obljubljena zemljišča. Z ozirom na to, da je mnogo dobrovoljcev že odpuščenih iz vojske, naj vpošljejo vsi oni, kateri niso vposli ali še potrebnih podatkov, že za časa službovanja v vojski, osebne seznams Erambnemu odseku. Dravske divizijske oblasti v Ljubljani s sledečimi podatki: čim in stan, ime in priimek, od kod je (kraj, okraj), poslednja komanda v stanju katere se je vodil, rojstno leto, služba v kadru, koliko in kje, je-li pismen, s čim se je pečal v civilu, je-li borec ali neborc in spremembe v teku službovanja.

## Vpokoienem na znanje!

Poverjenosti ministristva finančnega je sporočilo, da so bile draginjske doklade po naredbi z dne 28. junija 1919 D. R. št. 63.515 (Uradni List št. 125 de 1919) raznim kategorijam vpokojenecv in vpokojenic nakazane in izplačane deloma že je kom meseca avgusta, deloma bodo nakazane s pokolnino za september vred. Izvzeji so le vpokojenici ki

Baron: No, kaj? Dalje?  
Nataša: Izmišljujem si... Izmišljujem si in — čakam...

Baron: Česa?  
Nataša (se smeje v zadregi): Tako... Jutri, si mislim, bo prišel nekdo... poseben človek... Ali pa se bo zgodilo nekaj nenavadnega... kar še ni nikoli bilo... še dolgo čakam... Če pa res pomislim — česa naj čakam?

Pavza.

Baron (z nasmehom): Česa čakati? Jaz ničesar ne čakam. Vse je bilo. Vse je končano... Dalje!

Nataša: Včasih si pa mislim, da bom jutri nenadoma umrla... In tako žalostna postane od tega... Poleti si lahko predstavljaj smrt... poleti so nevlhte... vedno te lahko strela ubije...

Baron: Nič dobrega nimaš na svetu... ta tvoja sestra je hudičev karakter!

Nataša: Kdo pa ima kaj dobrega na svetu? Vsem je slabo... saj vidim...

Klešč (dosedaj je bil miren, brez zanimanja; naenkrat poskoči): Vsem? Lažeš! No vsem! Dobro — če bi bilo vsem! Potem človek ne bi zameril... da!

Bubnov: Kaj te je hudič ugriznil? Hu, kako je naenkrat zavpil!

(Klešč zopet leže na svoje mesto in mirno).

Baron: A... z Nastenkom se moram sprizniti... če se ne spriznam, ne bo dala za plačilo...

Bubnov: Mm. Ali radi lažejo ljudje... Nataša... to je še razumljivo! Navajena je, da si barva gobec... pa si hoče še dušo porjaviti... z rudečo barvo... Ampak drugi... Zakaj? Na primer Luka... laže in laže... vse brez koristi zase... Star je že... zakaj neki?

Baron (se smeje, odhaja): Vsi ljudje imajo sive duše... Vsi bi jih radi rudeče porjavili...

Luka (vstopi iz za ogla): Ti, gospod, zakaj pa dražiš punčko? Zakaj ji ne pustiš vesele... naj joka... Za svoje veselje toči solze... saj ti nimaš škode od tega.

Baron: Nemno, očka. Naveličal sem se je... Danes — Raul, jutri Gaston... pa vedno eno in isto! Sicer se grem pa sprizniti z njo... (Odide).

Luka: Le pojdi... polaskaj jo malo! Človeka polaskati — to nikoli ne škoduje...

Nataša: Dober si ti, očka... Od česa — si tako dober?

Luka: Dober, praviš? No dobro, če dober, pa dober, da! (Za rudečo steno se začuje tiha godba harmonike in pesem). Nekdo mora biti tudi dober... nekdo mora imeti usmiljenje za ljudmi! Kristus je imel usmiljenje z vsemi in je tudi nam tako ukazal. O pravem času imeti usmiljenje s človekom... potem je dobro. Vidiš, na primer, jaz sem bil hišni čuvaj pri ne-

kem inženirju pod Tomskom... No, dobro! Hiša je stala v gozdu... gluh kraj... zima, jaz pa sam v hiši... imenitno! Enkrat pa zaslišim... lezejo!

Nataša: Tatovi?

Luka: Tako je. To se pravi, lezejo, da Vzajem puško in stopim iz hiše. Gledam — dva sta... odpirata okno — tako sta zamaknjena v svoje delo, da me še ne vidita. Jaz zakričim: ah, vi, proč od tod! Ona dva, vidiš, pa s sekiro name... Jaz jima pravim proč, drugače ustreliha, pa merim s puško zdaj na enega, zdaj na drugega. Padeta na kolena in prosta: pusti naju! Ampak jaz sem se že razlezel... več, zavoljo sekire... Jaz sem valju podil, pravim, pa nista šla, sedaj pa, pravim: nalomita palice, eden ali pa drugi! Nalomila sta. Sedaj pa pravim, eden naj se vleže, drugi naj ga nabiše. Tako sta nabila na moje zapoved eden drugega. In ko sta se nabila, pravita meni: očka, pravita, za božjo voljo, daj nama kruha. S praznim želodcem hodiva. Vidiš, tatovi, mila moja... (se smeje)... in s sekiro! Da... Kmeti oba... Takoj bi prosila kruha, pravim... A onadva, naveličala vsa se, pravita... Prosiš, prosiš, nihče ne da... In tako sta živela vso zimo pri meni... Eden, Stefan mu je bilo ime, je vzel puško, pa hajd v hosto... A drugi, Jakob je bil, je vse bolehal, kašljal... Pa smo vsi trije stražili hišo. Pride pomlad, pa pravita: adijo očka! Pa sta šla... v Rusijo sta jo mahnila...

Nataša: Kaj sta bila begunca iz ječe?

Luka: Da, da... tako je... begunca... iz naselbine sta ušla... Pridna kmetička! Če ne bi imel usmiljenja z njima, bi me mogoče še ubila, ali pa Bog ve kaj... Potem pa, saj veš — sodba, ječa, Sibirija... Ječa ne nauči ničesar dobrega, Sibirija tudi ne, človek pa... da! Človek lahko nauči človeka mnogo dobrega... (Pavza).

Bubnov: Mm-da! Jaz pa ne znam lagati! Zakaj? Po mojemu — povej vse, kakor je. Kaj bi se bal pravice?

Klešč (naenkrat zopet poskoči, kot bi ga kaj pihilo in kriči): Kakšne pravice? Kje je pravica? (Kaže z rokami na eape, v katere jo odet); To je pravica! Pristanišča, pristanišča ni! Krepati moraš, krepati... to je resnica! Hudič! Kaj bom jaz s pravico? Dihati me pusti, dihati! Kaj sem jaz kriv? Kaj bom s pravico? Živeti ne moreš, hudič, živeti ne moreš, to je resnica!

Bubnov: Glej ga no...

Luka: Gospod Jezus Kristus... shiši ti...

Klešč (se trese od razburjenja): Govorite ključ — resnica! In ti stavec tolaži vse... Jaz pa ti pravim... sovražnik jaz vse! In ta resnica naj bo prokleta, prokleta! Si razumeš? Razumeš, prokleta naj bo! (Se ogleduje ter beži za oget).

Luka: Aj-jaj-aj! Kako se je razburil človek... Kam je pa bežal?

(Dalje prih.)

vpršalnili polše nlovrnili in pa oni, katerih pojasnila so tako nepopolna, da je treba v zmislu zgoraj navedene naredbe še natančnejših poizvedb.

#### Učitelji - sodrugi.

Vabi se vse učitelje-sodrugi na prijateljski sestanek dne 4. t. m. ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih y Mahrovci hiši pred »Mestnim domom«.

#### Poštne in telefonske službe.

Na intervencijo deželne vlade za Slovenijo je prejelo predsedstvo deželne vlade od ministrstva pošte in telegrafa obvestilo, da je omenjeno ministrstvo povabilo vse poštarske in telegrafске direkcije, da volnike dobrovoljce v srbskih in zavezniških armadah iz vseh krajev naše države prejemajo v prvi vrsti na izpraznjena mesta v poštarsko, telegrafsko in telefonsko službo, v kolikor se za ta mesta potegujejo ali prošjo in drugače predpisane predpogoje za določeno mesto imajo.

#### Drobno.

— Porotno zasedanje. Tretje, izsensko porotno zasedanje v letu 1919, se prične pri ljubljanskem deželnem sodišču 22. septembra t. l.

— Društvo zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani poziva one člane, ki bi imeli odvzeti naročeno olje dne 21. pr. m., pa so ta rok za zamudili, da odvezamejo istega zamudilivo v četrtek, dne 4. t. m. dopoldne ob 9. do 12. ure dopoldne in tam tudi plačajo. Sploh se naprošajo člani, da držijo določenega reda, ker sicer povzročajo društvu samo nepravilne.

— Evakuirani lužne železnice. Vabijo na važen sestanek, ki se vrši v četrtek, 4. t. m. ob 19. uri v gostilni pri Mikuzu, Kolodvorska ulica št. 3. — V interesu je, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo. Proga naj pošlje vsaj delegate s pooblastili.

— »Politika«. Včeraj je izšla prva številka »Politike«, znanega neodvisnega belgradskega lista, ki je še pred vojno bil eden izmed najresnejših belgradskih časopisov.

— Umor. Dne 29. avgusta je neki fant iz Petrušne vasi pri St. Vidu pri Stični skrival na Kamariji pri Obotnem; iz bližnjega gozda počil vojaška puška in zvrnil se je mrtev na tla. Vzrok je fantovsko sovraštvo, ker se je ustreljen kot vojaški begulec skrival pri ženskah. Storitlec je neznan.

— Samomor. V Prelaskem pri Podčetrtku se je obesila Terezija Zagorčica, posestnikova žena v kolenju. Vzrok samomora je neznan.

— Konec senzacionalne kazenske razprave v Zagrebu. Pred zagrebškim sodnim stolom se je minolo soboto završila dolgotrajna senzacionalna razprava proti slugi Stefanu Sokacu, ki je bil obtožen, da je umoril svojo ženo in njeno truplo razsekati. Obtoženec je do zadnjega trdil, a so priče in dejstva govorila proti njemu. Obsojen je bil na deset let težke ječe; sodno dvorano je Sokac zapustil jokaje.

— Za l. konjsko dirko na Bledu dne 7. septembra 1919, je po vsej Gorenjski velikansko zanimanje. Posebno pester prizor bo nudil krasen dekorativni zaključek dirke s prvostopsnimi plemenskim konji in okrašenimi vozovi, ki jih bodo vodile krepke roke gorenjskih fantov in deklet v narodni noši. Dosedaj je zglasenih 50 takih tekmovalcev, katerim je pripravljeno 20 častnih daril. — Prireditelj je za povzdigo naše konjereje dalekosežne važnosti. K dirki bo vozil tudi posebni vlak, o katerem bomo občinstvo pravočasno obvestili. Tekmovalci dobe pojasnila dne 7. septembra ob 11. uri dopoldne v pisarni Tourist Office na Bledu.

— Mladostne osebe, ki še niso dopolnile 17. leta svoje starosti, smejo glasom odredbe deželne vlade št. 259 z dne 9. januarja t. l. hoditi v gostilne in kavarne in v spremstvu dospelih svojcev, varuhov, rediteljev ali drugih nadzorovalnih oseb. — Dovoljeno pa je mladostnikom hoditi v gostilne in kavarne na potovanja v ta namen, da se nasitijo, in zahajati v stalno jedilnico, kjer redno obedujejo vsak dan.

#### I. P.: Kako skrbje za potrebe ljudstva.

Na vseli koncih in krajih se oglašajo razni strokovnjaki in veščaki, ter razvijajo svoje teorije ter pripovedujejo, odnosno dopisujejo strmečemu narodu, kakšen raj bi lahko postala ujedinjena Jugoslavija, katera bi imela raznovrstnega bogatstva kar prekipela. Receptov imamo čez klavo dosti, zato bi nas vse bolj za-

nimalo, če bi hoteli gospodje preiti iz teorije v prakso, od katere bi se morda v doglednem času vendar odtrgal kak kosček, čeprav ovsnega — kruha. Toda kakor vse kaže se homo morali še precej časa zadovoljevati z raznimi nasveti, s študiranjem zaključkov raznih anket itd. V novi državi smo namreč zašli zopet na povsem izhujena pota bivšega avstrijskega birokratizma, kateremu se je pridružila še zapadnoevropska kapitalistična intriga. Naši branjevcji in kramarji od nekdaj so se novim razmeram hitro prilagodili in vestno kopirajo to, kar so učitelji že davno vrgli med staro železo. Oni namreč ne morejo ali nočejo razumeti, da se svet vrti in vrti neprestano. V tej domišljiji jih seveda primerno utrjuje ono delovanje naše modre vlade.

Začnimo tod: Pripoveduje se, da vlada grozno pomanjkanje stavovanj in da si gospodje, katerim je edino ljudski blagor v mislih, belijo noč in dan glavo, s tem težkim problemom. V svojem temeljitem trudu so tudi že dosegli prav lep uspeh, kajti dognali so, da se stanovanjski krizi pride prav lahko do živga in se ji odpornost in sicer na popolnoma enostaven način: da se namreč zida hiše. Mar ni to napredek? Naprej vprašati je pa prepovedano, kajti to gotovi gospodi ne trpe. Ker pa nam slučajno ni dosti na mnenju tistih gospodov, zato si bomo dovolili staviti sami nekatera nadaljna vprašanja.

Dovoljujemo si povzeti nit tam, kjer se je skrbnim očetom odtrgala, torej skromno vprašati: Zakaj se toraj ne zida hiš, če je dognano, da je to potrebno v boju zoper stanovanjsko krizo? Odgovor na to ni za vsakega lahak in posebno ne za tiste, ki morajo imeti »gotove obzire«. Mi pa teh nimamo, in zato govorim. Morda se zato ne zida, ker ni materiala in ne brezplačnih delovnih moči, in ker se ne sme razburjati rejene dobičkarje, veržnike in hišne posestnike, itd. V resnici pa vemo, da je stavbenega materiala dovolj in preveč na razpolago, da je tudi, na tisoče in tisoče delavcev, ki čakajo na delo, res je pa tudi, da zbirajo ti take plače, da bodo lahko živeli v sedanjih odušinskih razmerah.

Pravilo, da ni cementa, istočasno pa stoji cementna tovarna na Dovjem mrtva in druge tovarne samo še sramotno životarijo. Reklamo bodo: Nimamo strokovnjakov za taka podjetja; med tem ko izganjajo prvovrstne moči, ne morda Nemce, temveč povsem pristne Slovence! (Slučaj inž. Rozman). Da ne bi bilo lesa, tega vendar ne bo nihče trdil, ker danpadan vidimo, koliko se je izvažalo čez demarkacijsko črto. In tako bi lahko navajali še celo vrsto za stavbe potrebnih stvari.

Toda trpeče ljudstvo naj ve, da gospoda, ki ima vaje v rokah, ne more in ne sme ukreniti ničesar v blagor in v prid ljudstva, ker razne ljudske pijavke, ki se skrivajo za firmami navidezno realnih bank, to zaradi tega prepovedujejo, da lahko tudi še naprej nemoteno veržijo z cementom, železom itd., kar je postalo po čudnih načelih naše demokracijske vlade že nekak monopol oduhov. Narod odpi očil Vrhil ljudske sleparje, ki se ti sedaj zopet pod novimi firmami uslužujejo, računajo s tvojo dobrodušnostjo. Ljudstvo vzemi vaje samo v roke! Dolej pa čakaj pohlevo, da ti bodo teoretični modrijani zidali na papirju stanovanja, ki ti bodo ščitila pred snegom in mrazom.

To so tiste zapreke, ki jih naši teoretiki nočejo ali ne smejo priznati. Opeke ne manjka in če jo manjka, potem naj se prime tiste gospode, ki so pokupili vse opekarne v ljubljanski okolici, in naj se jih vpraša, čemu so to storili, če sedaj ne proizvajajo to, kar splošno potreba in korist zahteva.

#### Strokovno gibanje.

Shoda usnarjev se vršila dne 7. septembra v Sošanju in dne 8. septembra v Slovenem Gradcu. Poročevalec sodrug Novšak iz Ljubljane.

Gibanje med zagrebškimi kleparji. Zagrebški kleparski pomočniki so začeli akcijo za izboljšanje gmojnega položaja. Zunanje tovariše so opozorili, naj za enkrat ne iščejo dela v Zagrebu.

Pivovarniški delavci in delavke, ki so priredili dne 24. avgusta t. l. vrtno veselico na »Bellevue« v Sp. Šiški, naprošajo tem potom cenjene obiskovalce, da oprostite, ker so bili s pivom bolj slabo potrošeni. Hotelo se je postreči z izbornim pivom, ali hotelir tega ni hotel rad razumeti, ter je skušal potočiti že cele tedne pri njem ležeče pivo. Ko so naši or-

gani to opazili, so to takoj zabranili. Toliko v javnost, da pojasnimo vzroke pritožbe. — Klobčič.

#### Občni zbor delavske izobraževalne organizacije »Svoboda«.

(Konec.)

Dalje poročila sodružica Rakovčeva o blagajničnem stanju: Dohodkov je bilo 47.023 K 49 vin., izdatkov je bilo 32.967 K 66 vin., prebitka 14.055 K 83 vin.

Za blagajniškim poročilom sledi poročila delegatov podružnic. Iz Trbovelj poročila sodrug Klenovšek sledeče: Delo in jeklena volja do dela ste premagali vse zapreke, ki se stavijo proletarcu kadar si želi pridobiti izobrazbo. Nismo se bali gmojnih žrtv. Sli smo na delo in dosegli uspeha. Priredili so se obično dramatičnih predstav, otvorilo se je politično šolo, ustanovili pevski in tamburaški zbor itd. Da pa ne bomo več odvisni od milosti zasebnih gospodarjev zaradi prostorov, si gradimo veliko dvorano, v kateri se bodo uprizarjale delavske predstave in se bodo vršila predavanja. Otvorili bomo dvorano meseca oktobra. Kar je največ vredno, vzgajili smo si že lepo število sodrugov in sodružic, naobraženih socialistov — delavsko inteligenco, ki nam je tako potrebna.

Po številu članstva je največja podružnica v Zagorju. Zastopata jo ss. Jelenc in Farčnik. Poročata, da so takoj, ko so meseca aprila ustanovili podružnico, začeli s poučevanjem dramatik in v kratkem uprizarjajo dve predstavi. Imajo tudi knjižnico, ki je še mala in jo bo treba izpopolniti. Sodruga sta izrazila upanje, da se bo »Svoboda« lepo razvila, če bodo vsi sodrugi vršili svojo dolžnost.

Sodruga Brezovšek in Košič sta podala jasno sliko o delovanju celjske podružnice. Priredili so več predstav v mestnem celjskem gledališču in tudi več predavanj, ter ustanovili politično šolo. Velika agitacija za »Svobodo« je bilo gostovanje ljubljanskega dramatičnega odseka v Celju. Nekaj časa je organizacija trpela na neslogi, vendar vre v mladih srcih volja do dela. Kjer pa je volja, tam je tudi uspeh.

Iz Jesenic poda lepo in stvarno poročilo sodružica Brtoncelj. Podružnica se vsled lokalnih razmer ne razvija sicer tako, kot bi bilo želeli, vendar pa je upati, odkar je izvoljen novi odbor, da se podružnica razvije. Sodruga Hladnik vodi tečaj, v katerem se vadijo člani računstva in pravopisa. Ustanovi se v kratkem tudi telovadni odsek. Vršila so se tudi nekatera predavanja. Priporočila, da centralni odbor posveti čim največ pozornosti tej podružnici.

Iz Hrastnika poda poročilo sodružica Tušek. Podružnica šteje 356 članic. Povsod kjer je bilo le mogoče, se je omejevalo pijančevanje, gojilo se je dramatično, prirejalo diskuzije, predavanja, potrebo po nemornem delovanju posebno med ženskami, če hočemo, da bo naše delo popolno.

Tržič, zastopa sodrug Bedina. Tudi tržiška podružnica se lepo razvija in ima že svoj pevski zbor. Tudi v Tržiču se je priredilo že nekaj predavanj. Knjižnica pa je še majhna in ne odgovarja podružnici.

Sodrugi Pčinin iz Radeč poročila, da je delo precej težko, ker se premalo sklicuje shode in še manjkajo finančna sredstva.

Isto poročila sodrug Kužnik iz Vrhova.

Sodrugi Treven iz Ljubljane, delegat mladinske organizacije poročila o razvoju mladinske organizacije, ki jako lepo uspeva. Ustanovili so svoj tamburaški zbor, goje tudi že dramatično. Apelira na strokovne organizacije, da pomagajo v razvoju mladinske organizacije. — Sodruga Urbančeva omenja potrebo in zmisel za organizacijo med ženskostvom, in govori o nalogah žene, da pripomore k skupnemu delovanju za osvobodjenje.

Po poročilu delegatov se razvije debata, v katero posežejo ss. Kocmur, Bernot, Albrecht, Erjavec, Kristan, Martinčič, Brezovšek, Hladnik, Klenovšek, Kokalj. Debatiralo se je o temi, kako bi se kar najboljšje vršilo izobraževalno delo po naših podružnicah, o protialkoholnem gibanju in enotne telovadne obleke. Napravi naj se opravilnik, ki naj bo veljaven za vse podružnice. Tozadevna naloga se poveri novo izvoljenemu odboru. — Sodrugi Erjavec stavi predlog, da naj se vrši občni zbor prihodnje leto. Predlog se sprejme. — Sodrugi Vehovec stavi predlog za strokovno komisijo glede mladinske organizacije. Se sprejme.

Po debati o poročilih in o predlogih predlaga sodrug Erjavec, da se da odboru absolutorij, kar se sprejme.

Nato se je izvolil sledeči odbor: Predsednik: Dražil Stefan, prvi podpredsednik: Lelčpamer Stefan, drugi podpredsednik: Urbanč Miel, tajnik: Vehovec Jakob, blagajničarka: Rakovec Krista. Odbor: Albrecht Fran, Brozovič Jurij, Erjavec Fran, Kukelj Ana, Stebi Alojzija, Hlebs Ivan, Kralj Ivan, Sluga Ivan, Klenovšek Jakob, Ule Anton. Kontrola: Kocmur Ivan, Svetek Fran, Jurčič Simon, Widmajer Sidorija, Bedina Ivan iz Tržiča, Hladnik Ivan iz Jesenic, Košič Milan iz Celja, Tušek Pavla iz Hrastnika.

Po izvolitvi odbora predlaga sodrug Dražil, da podružnice po svoji možnosti prispevajo za Cankarjev spomenik. — H koncu občnega zbora, pozdravi sodrug Prepeluh v imenu izvrševalnega odbora zborovanje in želi obilo uspeha v bodočem delovanju v naši tako važni izobraževalni organizaciji »Svoboda«. Sodrugi, naprej!

#### Iz Slovenije.

Litla.

Pri nas v Litli smo ustanovili v prid delavskega kakor tudi kmetijskega ljudstva prepotrebno podružnico konzumnega društva. Pristopilo je že okrog 500 članov. Pa glej ga spaka! Kakor povsod, tako tudi tukaj pridno agitirajo proti konzumnemu društvu tisti, ki jim je konzum trn v peti. V prvi vrsti so seveda trgovci. Žnizali so sedaj vse cene, kar je tudi pravilno in kar smo mi z konzumnim društvom hoteli doseči. Razni trgovci so se izrazili, da žrtvujejo po več tisoč kron; tako n. pr. je baje žrtvoval sam g. Elsner 5.000 K, da ugonobi naš konzum.

Kar pa dela gosp. Rebec, presega že vse meje. On namreč straši kmetijsko ljudstvo, da bo konzum propadel in se bodejo potem kmetom prodala posestva. Vam vpisanim članom pa ni potreba poslušati takih neumnosti. Pozivljamo vas, da pri vsaki priliki zavrete take protiaagitatorje, katerim se je vendar enkrat omejilo odiranje revnih slojev. Saj sedaj sami pokažete, kako krivično so nam jemali denar iz žepov, da imajo sedaj kar po toliko in toliko tisočakov na razpolago, da bi ugonobili naš konzum. Konzumno društvo za Ljubljano in okolice, katerega podružnica je v Litli, se je ustanovilo leta 1908, ima sedaj nad 30 prodajal, je torej velepodjetje, katerega vsi litljski trgovci ne bodo ugonobili, akoravno vsak cel svoj vohni nakupičen dobiček žrtvuje. Iz sledečega je razvidno, kako je trgovski konzum trn v peti. Dne 24. t. m. so imeli vsi tukajšnji okolicijski trgovci iz Vaj, Zagorja, Smartna, Litije in drugod, v Smartnem pri Litli zborovanje, kako nastopiti proti konzumnemu društvu. — Kaj se je tam sklenilo nam ni znano, pač pa si lahko mislimo, da kaj prida za konzumente nič, ako bi se jim norečilo ugonobiti konzum. — Se enkrat vam zakličemo: člani konzumnega društva, obrnite tem pijavkam hrbet, ne poslušajte jih, ker z ugonobitvijo konzuma bi vam potem šli s cenami rapidno gor, da bi si po tri in večkrat spravili tisti denar notri, kar sedaj žrtvujete. Res so sedaj cene tudi v konzumu visoke, ker tudi konzumna društva morajo blago kupovati in ga ne krajejo, kakor se je eden od tukajšnjih gosp. trgovcev izrazil. Pridejo pa kmalu bolj časi in tedaj bi radi videli, kdo nam bo konkuriral. — Se nekaj moremo omeniti in sicer: V Smartnem pri Litli je začel g. dekan, ko je slišal da se ustanovlja konzum v Litli, takoj agitirati za nek drug konzum v Smartnem. Seveda mu ni šlo vse gladko, ker se ljudstvo ne da več zapeljati na že od nekdaj znane klerikalne konzume. Ker se pa je mora nekaj narediti proti našemu delavskemu konzumnemu društvu, so mu priskočili, kakor se sliši liberalci, pardon jugoslov. demokrati, na pomoč in sicer tovarna hišja — Knaflič, mesar in gostilničar g. Robays in lesni trgovec ter posestnik g. Tomažin. Jasno je, da ti gospodje že vedo kaj delajo, ker denar nakupljen v vojni in naložen v hranilnici se proklete slabo obrestuje, torej je boljše, da se ga da na razpolago za ustanovitev konzuma po 8% ali pa še več, saj bodo odjemalci nanosili že itak velikemu vojnemu dobičku še več na kup. Mi nimamo nič proti temu, ampak čudno se nam zdi, da gospodje ravno sedaj pridejo s tem na dan, ko imamo že itak konzum in hočejo še v Litli napraviti podružnico smartenskega konzuma. Kakor se kaže, preti našemu konzumnemu društvu v Litli z vseh strani nevarnost, kar je najboljši dokaz, da se tr-

govci in razni dobičkarji silno boje za svoje žepe. Konzumentje pa se ne oziramo ne na levo ne na desno, ampak korakamo po začrtani poti naprej, kjer nas čaka velik cilj, naše odrešenje, odrešenje od vseh ljudskih pijavk. Več konzumentov.

#### Dol pri Hrastniku.

Našega g. nadpaznika Milha B. opozarjamo za prihodnjic, kadar se še kdaj poda uživati dobro vinsko kapljico, da se obnaša bolj dostojno in si ne dovoli več tega, kar je storil neko nedeljo na Dolu. Njegovemu zabavljanju in opravljanju našega sodruga Kovača smo že sili. Goto o mu je sodrug Kovač velik trn v peti. Če mu ni kaj všeč, naj gre rajši med svoje narodnjakarje. Med nami je že dosti izkušenih in pametnih ljudi in zato ne potrebujemo njegovih pridrig. V drugič naj si preje premislil kaj da govori. Več rudarjev.

#### Celje.

V nedeljo, 31. avgusta se je pričel v Celju tridnevni sestanek jugoslovanskega govornodimelnega dijaštva. Kot govorniki so nastopili zastopniki dijaštva iz Belgrada, Susake, Ljubljane in Celja. — Ni moj namen pečati se z izvajanjem raznih govornikov, a omenim vseeno govor g. Prekorška, vodje tukajšnje lavne bolnice, ki je v kratkem, a stvarnem govoru pozival dijaštvo k stvarnemu nestrankarskemu in političnemu kulturnemu delu in predvsem povdarjal, naj ohranijo svobodo misli ter isto naj tudi drugim nikdar ne kratio. Želeli bi bilo, da bi se pa tudi res naše dijaštvo ravnalo po njegovih besedah in ne preziralo več delavskih in kulturnih organizacij, temveč s temi zedinjeno šlo v boj za en ideal — za izobrazbo naroda.

Gospodarski urad okrajnega glavarstva v Celju nam javlja, da sladkorja za kuhavanje in industrijskega sladkorja ni več, ter je vsako povpraševanje po nlem brezuspešno.

#### Kultura.

Himal. Izšlo sta himni »Lepa naša domovina« in »Bože pravde« s tekstom in napevom v založbi »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«. Dvoglasno s spremljevanjem harmonija, priredil Franjo Marolt. Cena skupaj 1 K.

#### Gospodarstvo.

Vabilo na zbor odposlancev spodnještajerskih okrajnih zastopcev, občini, hranilnic in poročevalcev javne uprave dne 11. in 12. septembra 1919 v »Narodnem domu« v Celju z začetkom ob 9. uri popoldne. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika komisije SHS za Stajersko o stanju likvidacije. 2. Določila deželne vlade za Slovenijo in posameznih poverjenih v upravi slovenske Stajerske. Poročajo od deželne vlade in posameznih poverjenikov določeni poročevalci. 3. Poročilo o stanju občinske uprave. Predlogi o zložitvi občin. Nasveti o dobi in načinu občinskih volitev. 4. Stanje avtonomnih mestnih občin Maribor, Celje, Ptuj. Nasveti o osnovni volilnega reda in uprave v teh mestih. 5. Okrajni zastopi dosele in v prihodnosti. 6. Poročilo o podpisovanju volilnih posolil dežele, okrajnih zastopov in občin in posvetovanje o daljnem postopku z ozirom na ta posolila. 7. Poročilo o stanju občinskih in okrajnih hranilnic, o njih obremenitvi z vojnimi posolili ter posvetovanje o sanaciji istih. 8. Uporaba deželnih doklad. Poročilo odposlanca finančne uprave. 9. Poročilo o stanju bivših deželnih konpilšč ter posvetovanje o lastništvu glede istih po izvršeni likvidaciji. 10. Poročilo o stanju bivših deželnih železnic in udeležbi likvidacijske mase na glavniči zasebnih železnic. 11. Poročilo o kmetijskem šolstvu in posebel o vinogradništvu z ozirom na udeležbo prejšnje deželne uprave. 12. Uloga bivše deželne uprave in sedanje deželne vlade glede zdravstva na Stajerskem. 13. Preuredba šolstva in vzdrževanje istega. 14. Volitev članov v likvidacijsko komisijo in morebitni odseki za reforme.

Izdelanja izvoznice za živila. Ker dohajajo stranke v vedno večjem številu po izvoznice k odseku za prehrano in onemogočajo imenovanemu uradu drugo delo, se opozarja občinstvo, da izdajajo odsele izvoznice za živila le okrajna politična oblastva (okrajna glavarstva in mestni magistrati). Odsek za prehrano ne izdaja neposredno stran, kam nikalnih izvoznice več.

Naredba poverjenstva za kmetištvo glede dovoljenja sladkanju

letošnjega vinskega pridelka. Na podlagi § 5. vinskega zakona z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210 dovoli se z ozirom na neugodne vremenske razmere sladkanja letošnjega vinskega pridelka. Poraba sladkorja je dovoljena od početka vinske trgatve pa do 30. novembra t. l. Najkasneje do 15. decembra t. l. inajo tisti, ki so sladkali vinski most ali vinsko drozgo, pristojnemu okrajnemu glavarstvu naznaniti množino vinskega mosta ali vinske drozge, ki so jo sladkali in množino v to porabljenega sladkorja.

**Prevoz blaga iz Soluna.** Komisija, odločena za prevoz blaga iz Soluna, poroča, da bo prvi del tega blaga, ki je nabavljen na Angleškem, odposlan iz Soluna 4. septembra t. l.

**Mednarodni železniški promet.** Listi poročajo, da se v Parizu pogajajo že več tednov o ureditvi mednarodnega železniškega prometa. Sklenili so, da direktni vlak Pariz-Simplon-Bukarešta ostane definitivno v prometu in da se od te proge odcepi posebna zveza za Atenami. Drug tak direktni vlak bo vozil na progi Pariz-Strassburg-Nürnberg-Praga-Varšava. Kot prečna zveza uvede vlak, ki bo vozil iz Ostende preko Bruslja v Milan, kjer bo imel zvezo z gori omenjenim simplonskim vlakom. Staro bernsko konvencijo naj nadomesti nova pariška konvencija, ki bo baje sklenjena 28. decembra t. l.

### Grozote v Armeniji.

Kot dodatek k našemu pred nekaj dnevi priobčenemu poročilu o ubijanju Armencev prinašamo še nastopno:

»Newyorški Times« je dobil nekako pismo iz Armenije, v katerem se poroča o strahotah v tej deželi. Pismo pravi med drugim tudi sledeče:

»Bilo je v tork zjutraj v avgustu 1914., ko je izdala turška vlada ukaz, da se moramo pripraviti na izselitev in odhod v 24 urah. Dolgo pred določenim časom, ko smo delali priprave za odhod, so prišli turški žandarji. Z biči so nas prisilili, da smo zapustili vse ter odšli na železniško postajo, odkoder smo se odpeljali v Konio, kamor smo dospeli ponoči. Tisti, ki so bili v svojih domovih, so morali ven; tiste, ki so jih dobili na trgu, so zaprli. Ločili so žene od soprogov, otroke od mater. Nas so poslali naprej. Ko smo marširali, so hodili zraven nas turški vojaki z golimi meči v rokah, in kadar se jim je zahotelo krvi, so planili med nas ter pričeli moriti. Tisti, ki so vsled težkih bremen zaostajali, so bili pretepeni z biči od žandarjev, ki so hodili za karavano. Celo pet so nas pretepal; mi smo prosili milosti, toda bilo je vse zaman. Vojaki so nam povedali, da nas ne bodo umorili, temveč da bodo to prepustili Arabcem. Tako smo korakali po razpaljenem arabskem pesku bosi in golglavi. Tisti, ki so zaostali, so bili usmrčeni od Arabcev, kateri so jih kar s sulicami prebodli, ko so v galopu pridirjali mimo na svojih konjih. Marširali smo vso noč, potem so nam pa ukazali, naj se do golega slečemo ter nam niso pustili niti spodnjega perila. Nato so izbrali iz vrste nekaj mož, ter jih pred našimi očmi ustrelili. Ženske so pa pričeli odbirati ter si jih medsebojno prodajati. Naslednjega dne je bila prodajna neka mati pred očmi svojih otrok ter odpeljana.«

### Narodno predstavništvo.

LDU. Belgrad, 1. Presburo javlja: Predsednik Pavlovič odpravi se ob osemnajstih. Po formalnostih se preide na dnevni red: Zakonski predlog o dvanajstih za september in oktober. — Poslanec Marko Trifkovič (radikalni disident) izjavi: Z ozirom na izjavo, ki so jo vse opozicijske stranke podale predsedniku kraljevske vlade preko predsednika narodnega predstavništva, bi ono moralo že danes definitivno ugotoviti svoj položaj nasproti tej vladi. Toda prepričanje, da država v teh težkih časih ne sme ostati brez fi-

nančnih sredstev in da se pokrije stvarnih državnih potreb ne bi oviralo in preprečilo, hočemo mi, izvemši Narodni klub, sodelovati pri reševanju tega predloga, kateri stoji na dnevnem redu, ne da bi končno veljavno angažirali svoje držanje, če vlada pristane na to, da se sklepa samo o eni proračunski dvanajstini.

Predsednik vlade Davidovič izjavi na to: Gospodje! Z ozirom na to, da obstajajo ravno iste razmere, ki so zahtevale, da se sobotna seja odloži na današnji dan, pristaja vlada na to, da se pretresa zakonski predlog samo o eni dvanajstini.

Po tej izjavi govori posl. dr. Tresič-Pavičič svoj prvi govor. V daljšem govoru apelira na narodno predstavništvo, naj s složnim delom nadaljuje veliko delo narodnega ujedinjenja.

Nato pride do glasovanja o proračunski dvanajstini za mesec september. Predlog je sprejet s 124 glasovi proti 43 glasovom. Prihodnja seja je odredena z ozirom na muslimanski praznik bajram za prihodnji tork 9. septembra z dnevnim redom: 1. razdelitev zbornice v sekcije, 2. drugo čitanje zakonskega predloga o proračunskih dvanajstinah. — Seja se zaključuje ob devetnajstih.

### Poziv.

Ker vodstvo ljubljanskih »Strojni tovarni« in živarni »potom časopisa kakor tudi privatno išče pisarniških moči, naznanja podpisana organizacija vsem svojim organiziranim članom, da imenovana tvrdka do sedaj še ni ugodila upravičenim zahtevam svojega delavstva in zastavljenosti, vsled česar stavlja še vedno traja. Pozivljamo vse organizirane trgovske pisarniške moči, da v znak solidarnosti nikdo pri tem podjetju ne sprejme dela.

»Zveza trgovskih nastavitelencev na slov. ozemlju.«

### Radgona Nemški Avstriji.

LDU. Pariz, 31. avg. (DunkU.) »Agence Havas« objavlja naslednje poročilo o diplomatskem položaju: Besedilo mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo, ki ga je odobril vrhovni svet zaveznikov, ne vsebuje v teritorialnem pregledu nikakih bistvenih izprememb. Samo mesto Radgona je prisojeno zopet Nemški Avstriji. V spremnem pismu se označuje Nemška Avstrija kot odgovorna za izbruh vojne. Toda zavezniki izjavljajo v pismu, da se zavedajo dejstva, da je treba Nemški Avstriji nuditi gospodarsko in finančno pomoč ter na ta način zagotoviti njen obstoj. Spremno pismo se obrača tudi proti pripojenju Nemške Avstrije Nemčiji.

### Najnovejša poročila.

#### VRAČANJE INTERNIRANCEV.

LDU. Zader, 1. Vsled posredovanja naše mirovne delegacije in našega ministristva za zunanje stvari je pričela vračati italijanska vlada internirance iz našega zasedenega ozemlja v domovino. Semkal se je predvčerajšnjem vrnilo iz Italije okoli 300 dalmatinskih internirancev.

#### NOVA OGRSKA VLADA.

LDU. Budimpešta, 1. (ČTU.) Franc Heinrich se je do nedelje zjutraj do petih pogajal z zastopniki raznih strank glede sestave kabineta in posrečilo se mu je, doseči sporazum skoraj z vsemi strankami. Ministrska lista je nastopna: Predsedstvo: Franc Heinrich; notranji posli: Perényi; trgovina: Garami; finance: Hegedüs; kultus: Huszar; poljedelstvo: Rubinek; pravosodje: Balogh; vojni minister: Schnetzer; narodno blagostanje: Peldi; prehrana: Erek; narodnostne manjšine: Bleyer. Poleg tega so še kandidirali trije ministri brez portfelja: Stefan Kallier (krščanski soc.), Peyer (soc. de-

mokrat) in Stefan Szabo (kmetijska stranka). Vprašanje o zasedbi ministristva za zunanje posle še ni rešeno. Prevzame ga ali grof Czaky ali pa Martin Lovasz. Ta novi kabinet reprezentira koalicijski kabinet vseh strank in strui.

#### POŽAR.

LDU. Karlovi vari, 1. (DunkU.) Mestno gledališče v Teplicah-Senau je sročil zgorelo.

#### PRISILNO POSOJILLO V ITALIJI.

LDU. Lugano, 1. (ČTU.) Kakor poroča »Corriere della Sera«, je ministrski svet sklenil razpis prisilnega posojila, ki naj bi donesl 20 milijard lir.

#### AMERIŠKO POSOJILLO ITALIJI.

LDU. Amsterdam, 1. (DunkU.) »Pressbureau Radio« javlja iz Washingtona, da so Zedinjene države dovolile Italiji posojilo v znesku 9 milijonov stotisoč dolarjev.

#### DESETURNO DELO V NEMČIJI.

LDU. St. Germain, 1. (DunkU.) »Humanite« priobčuje le za notranjo uporabo namenjeni poziv trgovskega ministra Clementela, v katerem trdi, da se v Nemčiji ne dela osem, nego do deset ur na dan. Minister pozivlje Francoze, da kaj ukrenejo proti preteči nevarnosti nadkriliv. Listi smatrajo ta poziv kot kršitev zakona o osemurnem delavniku in zahtevajo od trgovskega ministra Clementela odgovora.

#### ŠVEDSKI KOVINARJI ZA SOVJETSKO RUSIJO.

LDU. Nauen, 1. (Brezčeno.) Zborovanje zveze švedskih kovinarjev je sklenilo stopiti v zvezo s sovjetsko Rusijo. Švedski minister za zunanje posle je poslal zvezi sklep, v katerem izjavlja, da izzove vsak poizkus, predreti blokado in se zvežati s sovjetsko Rusijo volno z entento in je vsled tega brezupen.

#### SENATOR KNOX PROTI NEMSKI MIROVNI POGODBI.

LDU. Amsterdam, 1. (DunkU.) Pressbureau Radio javlja iz Washingtona: Senator Knox je v svojem govoru, v katerem je zahteval, da Zedinjene države podpis mirovne pogodbe odklonijo in sklenejo z Nemčijo mir na svojo roko, izvajal med drugim: Mirovna pogodba nalaga Nemčiji tako grozovite kazni, da kršijo vse mednarodne zakone. Smatram za najboljšo, da odпустimo Nemčiji vsó škodo, ki nam je nastala vsled vojne in da skrbimo za to, da

dobi Nemčija mesto tega posojil. Zedinjene države morajo vojno končati, kakor so jo bile začele, namreč proste in neodvisne in kot gospodar položaja. Senator Knox se sklicuje na znatne usluge, ki so jih storili ameriški podaniki nemške narodnosti Zedinjenim državam. Sedaj pa so jim bili naloženi taki mirovni pogoji, da jih nemško ljudstvo nikdar ne more izpolniti. Z ozirom na izločenje Rusije od urejanja mira je omenil senator Knox: Ali mislite, da se bo Nemčija, ki trpi pod težo mirovnih pogojev, z otroškimi darili kratkoma zadovoljila? Ta narod bo prav tako malo opustil kovati načrte, da se zopet povzpne do svoje prejšnje veličine, kakor satan, ki je bil vržen v globočino pekla. Naj st bo Nemčija sprejeta v zvezo narodov, če se ta sploh ustanovi, ali ne; ostane izven nje, nemški agenti bodo sodelovali navzlic temu tajno, da javno z bivšimi nemškimi zavezniki, nezadovoljno Japonsko in Rusijo. Ako doseže Nemčija pri tem uspehe, mora Evropa pri tem propasti.

#### DVIGANJE LADJI.

LDU. St. Germain, 1. (DunkU.) »Daily Chronicle« javlja, da je angleška admiraliteta dvignila iz obrežnih angleških voda dosedaj 440 ladij, ki so jih bili Nemci potopili in rešila pri tem nad eno milijardo frankov vrednosti. Dvignila je tudi zlato blago v vrednosti 50 milijonov frankov, ki se je nahajalo na potopljeni ladji »Laurentica«. Posrečilo se je dvigniti tudi nekatere nemške podmornice, ki so imele na krovu važne listine o podmorski vojni.

#### PLEMENSKI BOJI V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

LDU. Amsterdam, 1. (DunkU.) »Times« poroča iz Washingtona, da so v Georgiji belokožci vsled vesti, da so se zamorci uprli in da hočejo iztrebiti belokožce, napadli zamorsko cerkev in v njej ustrelili zamorca. Belokožci so razrušili več zamorskih cerkev. Reuterjev urad po-

roča iz Teneseja, da so belokožci napadli jetnišnico, da bi dobili v roko zamorca, ki je bil obtožen, da je umoril ženo belokožca; pri tem boju sta bila ubita dva belokožca in trije zamorci. Zamorski delegat, ki jih je zamorsko prebivalstvo ameriško odposlalo na mirovno konferenco, so izjavili pred senatovim odborom, da bo postala Amerika nevarna za svetovni mir, ako se z zamorci ne bo ravnalo pravilno in ako ne dobe v praksi enakih socialnih in političnih pravic.

### To in ono.

**Dviganje parnika »Laurentica«.** Dela pri dviganju parnika »Laurentica«, ki je bil leta 1917 s 6 milijoni funtov šterlingov zlata na krovu pri Longwilly potopljen od nemškega podmorskega čolna, se ugodno nadaljujejo. Doslej so dvignili že za 700.000 pfuntov šterlingov zlata.

Izdajatelj: Josip Petecjan. Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

**Spalne in jedilne sobe,** kuhinjske opreme, postelje, spodnje in vrhne modroce, umivalnike, vsakovratne omare, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, priporočata BRATA SEVER, zaloga pohištva in tapetniška delavnica Ljubljana, Koltzej. Vabimo na ogled!

**Čevlarskega pomočnika** išče Tomaž Dakobler na Bistrici v Rožu, Koroško. Stan in hrano pri njemu. Plača po dogovoru.

### Preklic.

Preklicujem mojo neutemeljeno izjavo proti osebju konsumnega društva v Črni, istotako mi je žal, da sem podal slšno poročilo centrali v Ljubljani, ker bi bil lahko vse mirnim potom z gosp. poslovojem Rainhofenom poravnal, ker je on istinito vsaki stranki v vsakem oziru vedno na razpolago.

Rudolf Burjak, rudar v Igencbergu.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

**šivalnih strojev** za rodbino in obrt ter njih posameznih delov.

POTREBŠČINE za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijske in manufakturno BLAGO za OBLEKE.

**Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip,** za vede desno.

## Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

**3 %**

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

**Posojila** daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.

— Delniška glavica —  
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

**Ljubljanska kreditna banka**  
v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fond okrog  
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —